

елементима уставног принципа владавине права. То што поверилац има могућност да од корисника узме превелике новчане износе као затезну камату, деформише њену стварну правну сврху, пошто се она претвара у неправедан, претежак терет за корисника и у извор стицања неоправданих додатних прихода од стране повериоца, уместо да буде средство разумног стимулисања дужника на благовремено извршење његових обавеза. У тој истој Одлуци Уставни суд Украјине је дошао до закључка да услови уговора о потрошачком кредиту, његово састављање и остваривање треба да поштују принципе по којима се потрошач сматра слабијом страном у уговору и ужива посебну правну заштиту, при чему се води рачуна о принципу праведности, савесности и разумности. То јест, у овој ситуацији, да би држава испунила уставноправну обавезу заштите права потрошача, од ње се захтева специјално законодавно регулисање питања везаних за обезбеђење деловања наведених принципа у односима потрошачког кредитирања, посебно у погледу утврђивања праведног износа казнене камате за кашњење у извршењу новчаних обавеза од стране физичких лица.

Како је познато, принцип владавине права предвиђа такође захтеве и у односу на квалитет законодавства. У вези с тим рећи ћу да је у низу својих одлука Уставни суд Украјине више пута указивао на то да је један од елемената владавине права – принцип правне одређености, према коме су ограничења основних права човека и грађанина у пракси дозвољена само под условом да је обезбеђена предвидивост примене правних норми које успостављају таква ограничења. Другим речима, ограничење некаквог права треба да се базира на критеријумима који ће омогућити лицу да разликује понашање у складу са правом од противправног, с тим да може да предвиди правне последице свога понашања.

Оваква пракса Уставног суда Украјине у потпуности одговара схватању принципа владавине права у Европи и европским правним стандардима у целини. У вези с тим, између осталог ћу напоменути да, у складу са Завршним рефератом XIV Конференције европских уставних судова, „празнине“, колизије и недостаци у важећем законодавству су једно од суштинских кршења основа владавине права, нарочито људских права и основних слобода, и треба их у целини третирати као аномалију у праву. Закључак.

На завршетку свог реферата, хтела бих да се захвалим свим учесницима конференције на пажњи, а такође да изразим наду да ће сарадња између уставних судова Републике Србије и Украјине и надаље бити интересантна и плодна, у чему ће, по мом мишљењу, значајно помоћи Меморандум о развоју сарадње међу нашим судовима, потписан прошле године.

Професор доктор Toma Birmontienė.